

Managementrapportage Werk en Inkomen

Eerste helft 2019

Datum

Versie

Nummer

Inleiding

Eind 2018 heeft de gemeenteraad het Re-integratie- en Participatiebeleid 2019-2022 (Z/18/22651 (Voorschoten) en Z/18/22652 (Wassenaar)) vastgesteld. Hierin is op hoofdlijnen de begeleiding die inwoners naar (regulier) werk of, indien dit niet mogelijk blijkt, naar participatie, uiteengezet. Een verdere uitwerking van dit plan is terug te vinden in het Uitvoerings- en Implementatieplan Re-integratie- en Participatiebeleid 2019-2022¹, welke in mei 2019 aan beide gemeenteraden verzonden is.

Eind 2018 heeft de gemeenteraad ook het minimabeleid 2019-2022 (Z/18/21513/82979 (Voorschoten) en Z/18/027085/110528 (Wassenaar)) vastgesteld. Hierin wordt teruggeblikt op 2018, de armoedemonitor en de minima-effectrapportage. Naar aanleiding van genoemde onderzoeken is het minimabeleid gewijzigd. De ondersteuning is voornamelijk gericht op het beperken van leven met de gevolgen van armoede.

Zoals in het Uitvoerings- en Implementatieplan en in het Minimabeleid is aangegeven, wordt de voortgang van de uitvoering van het beleid op diverse punten gemonitord. Daarnaast wordt het beleid ieder half jaar geëvalueerd in de managementrapportage. Bij deze rapportage is tevens de Divosa Benchmark Werk en Inkomen gevoegd.

Conclusie

In deze managementrapportage is te zien dat sinds de invoering van het nieuwe beleid maar ook in de aanloop hiernaartoe, de gemeenten veelbelovende resultaten hebben behaald op het gebied van Werk en Inkomen. Het bijstandsbestand is in omvang afgenomen en is lager dan in de afgelopen jaren het geval is geweest. De minimale doelstelling van het beleid, te weten een bestandsreductie van respectievelijk 5 (Voorschoten) en 10 dossiers (Wassenaar), lijkt in 2019 vooralsnog te worden behaald. De verwachting is dat het bijstandsbestand ook in de tweede helft van 2019 blijft dalen. Hoewel de ruimte voor verbetering blijft, zijn de gemeenten goed op weg.

Met betrekking tot het minimabeleid zullen conclusies worden getrokken naar aanleiding van de minima-effectrapportage (2020) en de armoedemonitor (2021). Voor nu is inzichtelijk dat de geïntensiveerde ondersteuning leidt tot een verhoging van de kosten, welke binnen de begroting past.

Leeswijzer

In het eerste hoofdstuk van de managementrapportage worden de resultaten op het gebied van re-integratie besproken. In het tweede hoofdstuk wordt ingegaan op het minimabeleid.

¹ Dit plan is terug te vinden onder dezelfde zaaknummers als het Re-integratie- en Participatiebeleid 2019-2022.

Re-integratie

In de eerste paragraaf wordt de bestandsontwikkeling van de betreffende periode geschetst. Paragraaf 2 gaat in op de effectiviteit, inclusief de resultaten op het gebied van handhaving. Vervolgens worden in paragraaf 3 de cliëntervaring en het onderdeel participatie besproken. Tot slot gaat paragraaf 4 in op de meest opvallende zaken uit de Divosa Benchmark Werk en Inkomen.

Paragraaf 1: bestandsontwikkeling

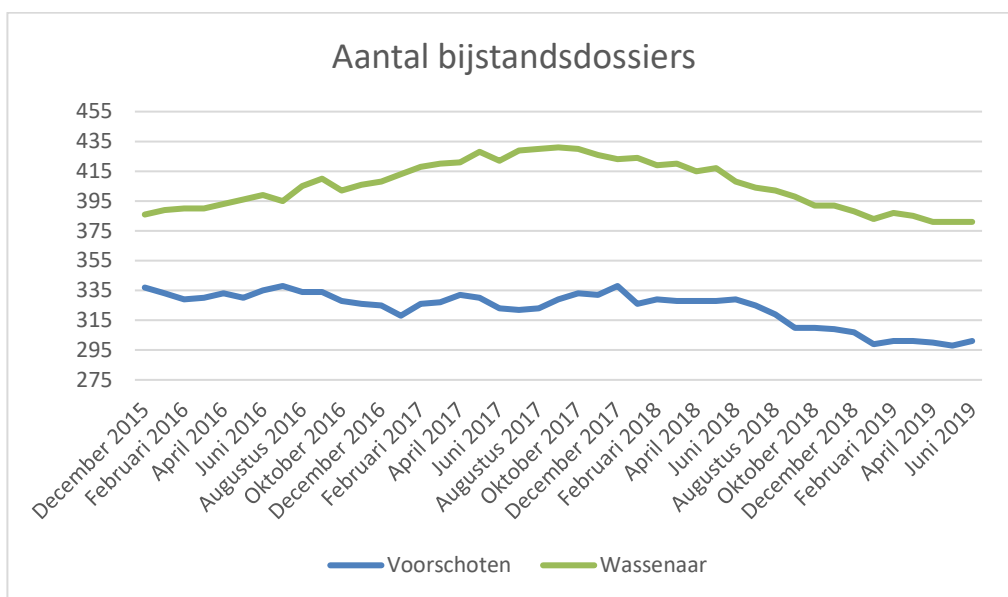
Binnen de bestandsontwikkeling zijn drie aspecten te onderscheiden: de omvang van het bijstandsbestand, het aantal cliënten binnen de onderdelen re-integratie en participatie, en het aantal ontheffingen.

Omvang bijstandsbestand

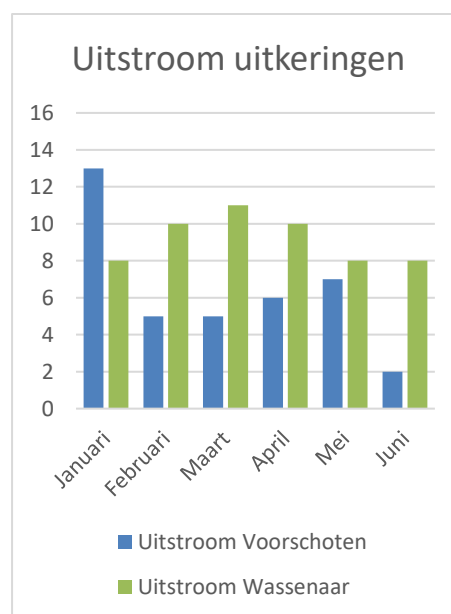
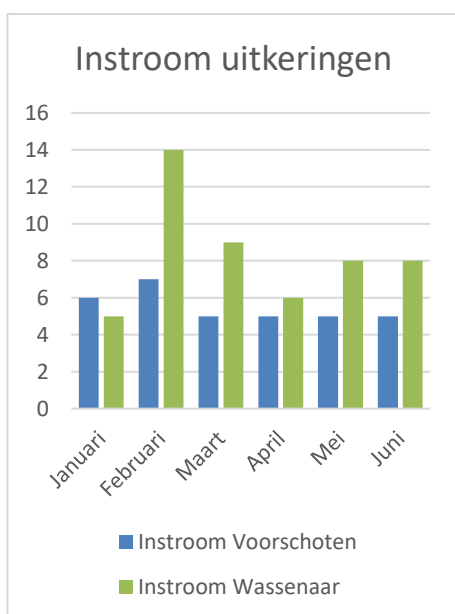
Op 31 december 2018 waren er 307 bijstandsdossiers in de gemeente Voorschoten en 388 in de gemeente Wassenaar. In 2018 is het bijstandsbestand in de gemeente Voorschoten gedaald met 31 dossiers, en in de gemeente Wassenaar met 36. In 2019 is het aantal dossiers blijven dalen, met in totaal respectievelijk 6 en 7 minder dossiers op 30 juni 2019 (ten opzichte van 1 januari 2019). Het totaal aantal dossiers betrof voor de gemeente Voorschoten toen 301; voor de gemeente Wassenaar was dit 381.

Met het bereiken van bovenstaand resultaat wordt de doelstelling van het Re-integratie- en Participatiebeleid naar alle waarschijnlijkheid behaald, te weten een bestandsreductie van 5 dossiers per jaar (met uitzondering van het jaar 2019 voor wat betreft de gemeente Wassenaar; hier geldt een doelstelling van 10 dossiers). Dit is niet alleen te danken aan de verbeterde arbeidsmarkt, maar ook aan de eigen inspanningen. De verwachting is dat ook in de tweede helft van 2019 de omvang van het bijstandsbestand verder zal dalen.

In de grafiek hieronder is de tussenstand per maand opgenomen. Te zien is dat het aantal bijstandsdossiers in juni 2019 lager is dan de afgelopen jaren het geval is geweest.

Zoals te zien is in onderstaande grafiek, is de uitstroom in het eerste half jaar over het algemeen hoger geweest dan de instroom.

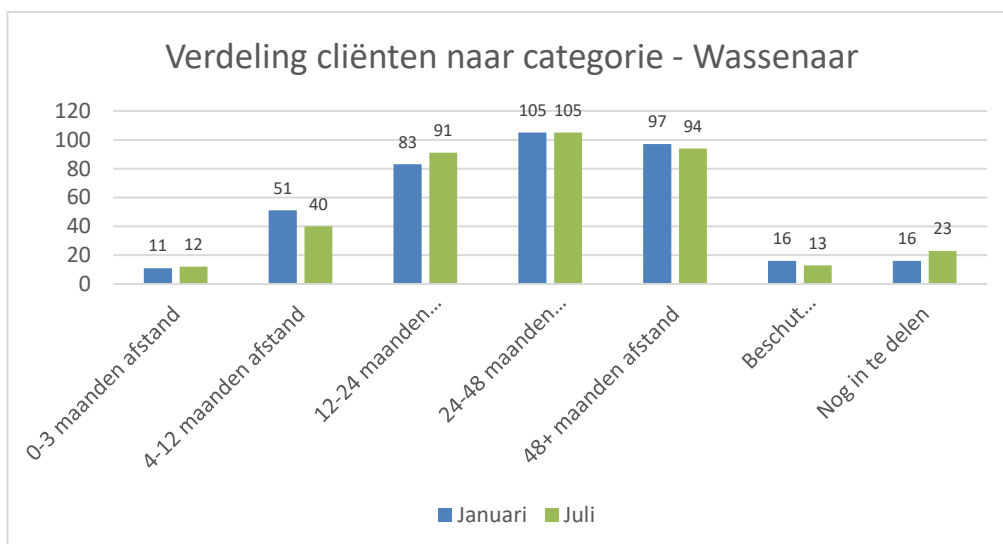
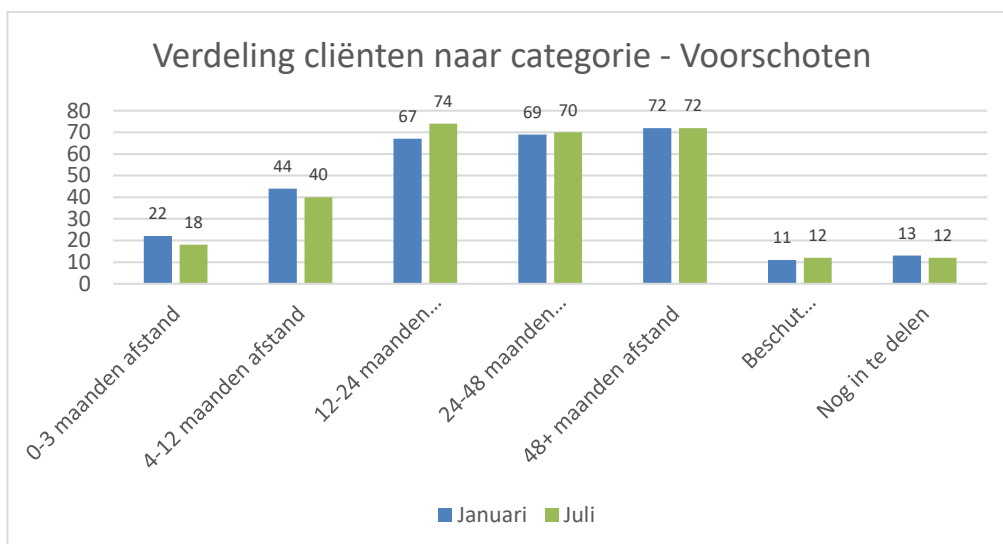

De voornaamste reden van uitstroom, is uitstroom naar arbeid (eventueel middels een zelfstandig beroep of bedrijf). De voornaamste redenen van instroom zijn het wegvallen van arbeid of ander inkomen, of verhuizing vanuit een andere gemeente. Zie hiervoor ook paragraaf 2, waarin verder in wordt gegaan op de uitstroom

Categorieën

In plaats van een brede focus op alle cliënten, is een splitsing aangebracht tussen re-integratie en participatie. De doelgroep 're-integratie' krijgt intensieve begeleiding

vanuit team werk. Bij de doelgroep 'participatie' wordt ingezet op het meedoen in de maatschappij. In welke groep (re-integratie of participatie) een cliënt valt, wordt bepaald op basis van de afstand tot de arbeidsmarkt. Het aantal bijstandsccliënten per categorie is als volgt verdeeld:

Binnen re-integratie zijn de categorieën 0-3 maanden afstand, 4-12 maanden afstand, 12-24 maanden afstand en beschut werk/banenaafsprake ondergebracht. De cliënten met meer dan 24 maanden afstand tot de arbeidsmarkt vallen onder de doelgroep participatie. Daarnaast is een deel van het cliëntenbestand nog niet ingedeeld; dit komt omdat het bijvoorbeeld nieuwe instroom betreft.

In totaal valt circa 48% van het cliëntenbestand van Voorschoten en 41% van het bijstandsbestand van Wassenaar onder re-integratie, en respectievelijk circa 47% en

53% onder participatie. De overige dossiers zijn nog niet ingedeeld. Hiermee komt de uiteindelijke verdeling van cliënten redelijk overeen met de inschatting die op voorhand is gemaakt in het beleidsplan (40% re-integratie, 60% participatie).

Van verschuivingen van re-integratie naar participatie of vice versa is in de eerste helft van 2019 geen sprake geweest. De verdeling van cliënten in deze categorieën en overdracht van Werk naar Inkomen is in april 2019 afgerond. De periode waarover terug wordt gekeken, is hiermee dan ook te kort om conclusies aan te verbinden.

Ontheffingen

Het aantal ontheffingen binnen het totale bijstandsbestand is gedaald, van 78 (26,1%) in Voorschoten en 106 (27,7%) in Wassenaar op 1 januari 2019 naar 76 (25,4%) in Voorschoten en 95 (25,1%) in Wassenaar op 1 juli 2019. Deze daling is het gevolg van de implementatie van het nieuwe beleid, waarbij het uitgangspunt is dat iedere inwoner kan re-integreren of participeren (tenzij hier zwaarwegende redenen voor zijn).

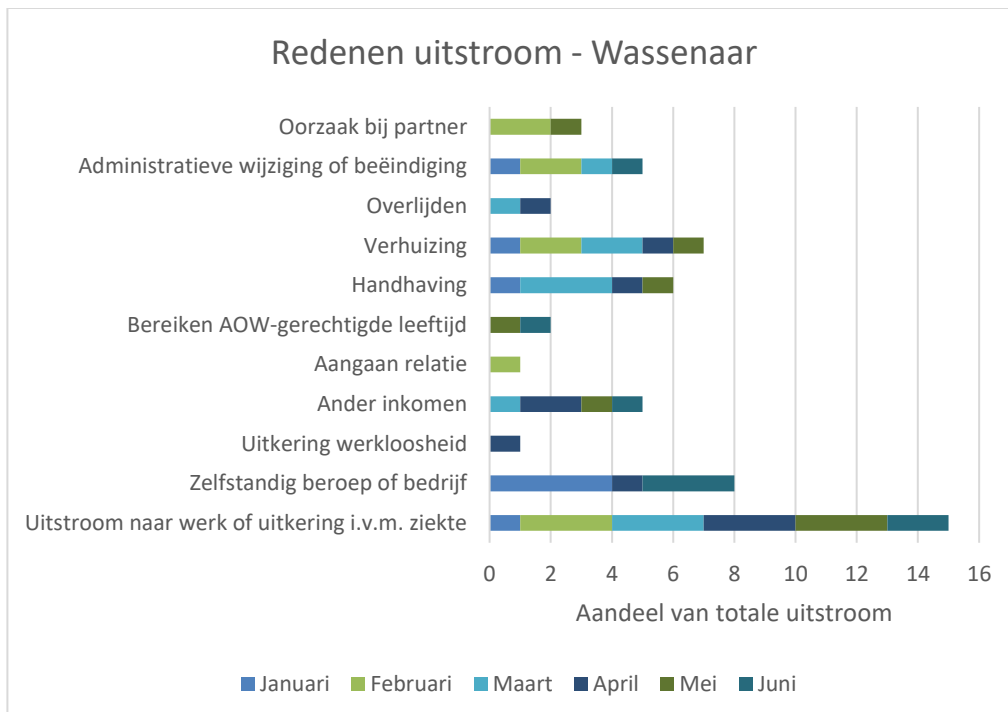
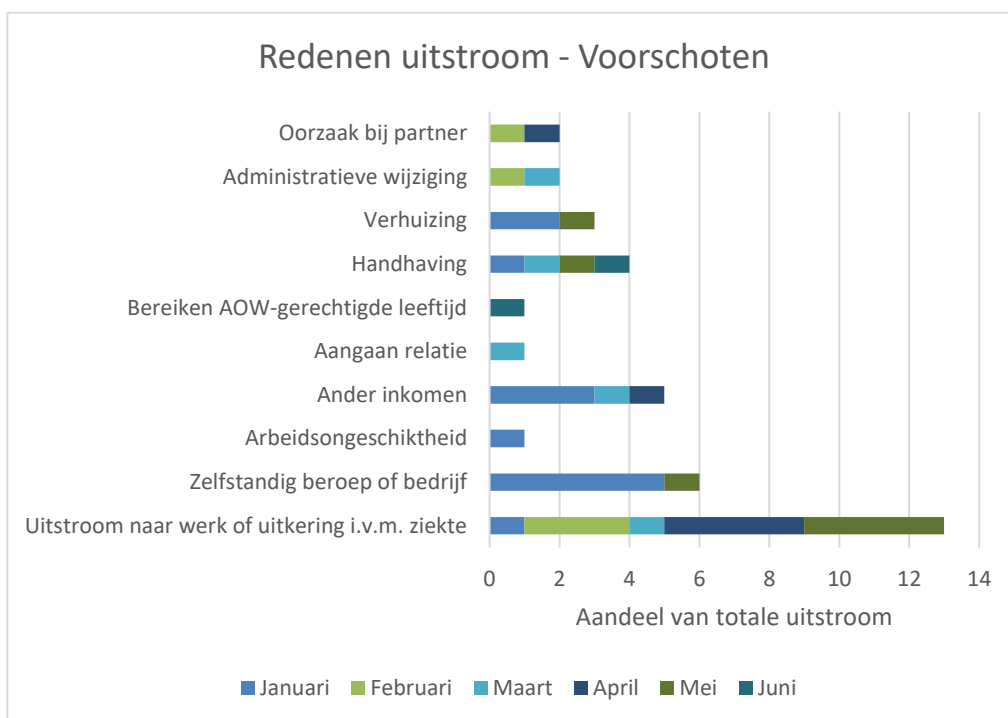
Paragraaf 2: effectiviteit

De effectiviteit van het Re-integratie- en Participatiebeleid is met name terug te zien in de resultaten op het gebied van uitstroom en op het gebied van deeltijdwerk. Daarnaast speelt ook handhaving een rol. Deze onderwerpen worden dan ook afzonderlijk weergegeven in deze paragraaf.

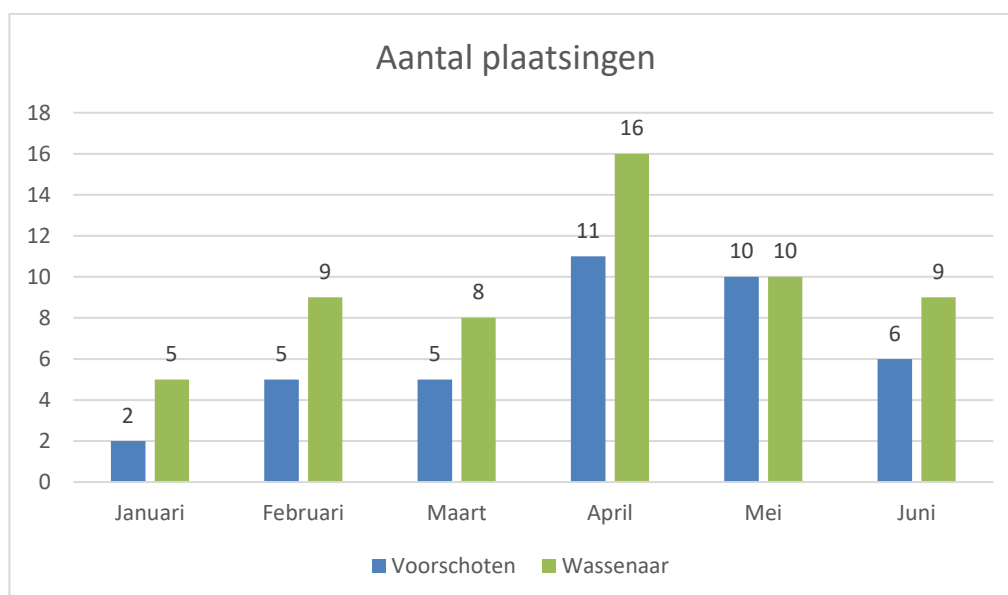
Uitstroom

Uitstroom kan op diverse wijzen plaatsvinden, waaronder uitstroom naar werk, naar een zelfstandig beroep of bedrijf, naar onderwijs en door handhaving. Dit zijn de aspecten waar de gemeente invloed op heeft. Ook zijn er andere redenen tot uitstroom, zoals verloop (verhuizingen, detentie of andere in de persoonlijke situatie van de cliënt gelegen factoren).

In de grafiek hieronder is per reden te zien hoeveel cliënten er in een bepaalde maand in de eerste helft van 2019 zijn uitgestroomd:

In totaal zijn er in de eerste helft van 2019, 39 cliënten uit Voorschoten en 57 cliënten uit Wassenaar begeleid naar werk. In respectievelijk 23 en 36 gevallen ging het om een parttime plaatsing. Deze aantallen zijn exclusief de leerwerktrajecten waarbij de gemeente samenwerkt met werkgevers. In deze zogeheten convenanten gaat het namelijk om het opdoen van werkervaring (met behoud van bijstandsuitkering), om zo sneller uit te kunnen stromen naar betaalde arbeid. In de grafiek hieronder is het aantal plaatsingen per maand weergegeven:

Deeltijdwerk

In de Divosa benchmark Werk en Inkomen (zie ook paragraaf 4) is te zien dat circa 9% van het bijstandsbestand deeltijd werkt. De gemiddelde inkomsten uit deeltijdwerk liggen rond de € 625,- per maand.

In de eerste helft van 2019 zijn in totaal 16 cliënten van parttime werk succesvol bemiddeld naar fulltime werk. Dit betreft cliënten afkomstig uit de drie gemeenten waarvoor Werk en Inkomen wordt uitgevoerd (naast Leidschendam-Voorburg zijn dit Voorschoten en Wassenaar).

Handhaving

Een maatregel kan gedurende een re-integratietraject worden opgelegd wanneer een cliënt zijn of haar verplichtingen onder de Participatiewet niet nakomt. Middels een maatregel kan de cliënt in een dergelijk geval tijdelijk gekort worden op zijn of haar bijstandsuitkering. In de eerste helft van 2019 zijn er 54 werkprocessen gestart met betrekking tot het opleggen van een maatregel. Deze cijfers zijn voor de drie gemeenten samen. Van de 54 werkprocessen zijn 18 processen afgerond (maatregel opgelegd of ingetrokken). De overige werkprocessen zijn nog in behandeling.

Paragraaf 3: cliëntervaring en participatie

In deze paragraaf wordt de cliëntervaring met betrekking tot Werk en Inkomen omschreven, alsook de resultaten op het gebied van participatie.

Cliëntervaring

De uitvoeringsorganisatie heeft verbetering van de dienstverlening hoog in het vaandel staan. Hierin zijn een aantal maatregelen benoemd, zoals de verbetering van de consulenten Inkomen, aandacht voor gesprekstechnieken en de continue aandacht voor Hostmanship. Deze en ook andere aspecten dragen bij aan een verbetering van de dienstverlening en ook aan de cliënttevredenheid. Daarnaast wordt gewerkt aan de in- en uitvoering van het continue meten van de tevredenheid van cliënten over de dienstverlening in het sociaal domein.

Participatie

Tijdens de ontwikkeling van het Uitvoerings- en Implementatieplan is gestart met het maken van afspraken met maatschappelijke partners, waarbij aan hen is gevraagd inwoners met een grote afstand te begeleiden naar maatschappelijke participatie. Voor wat betreft de gemeente Voorschoten is gesproken met Voor Elkaar; voor de gemeente Wassenaar is dit de Vrijwilligerscentrale, waarbij voortgeborduurd is op de bestaande contacten. Inkomensconsulenten verwijzen inwoners door naar deze partijen.

Omdat de implementatie van het Uitvoerings- en Implementatieplan tot en met juni 2019 heeft geduurd, onder andere vanwege de overdracht van cliënten en training van consulenten, komt de doorverwijzing naar maatschappelijke partners pas sinds korte tijd op gang. Er zijn dan ook onvoldoende gegevens beschikbaar om inzicht te krijgen in het verloop van de doorverwijzingen en bijbehorende resultaten. Naarmate er meer inwoners worden doorverwezen, wordt de situatie echter meer inzichtelijk. Uiteraard wordt gedurende het proces nauw contact gehouden met de maatschappelijke partners, om zo adequaat in te kunnen spelen op eventuele signalen en tijdig bij te kunnen sturen wanneer nodig.

Paragraaf 4: Divosa Benchmark Werk en Inkomen

De Divosa benchmark juni 2019 (eerste helft 2019) is bijgevoegd bij deze managementrapportage. In het Uitvoerings- en Implementatieplan is aangegeven dat de effectiviteit van het beleid ook wordt gemonitord middels de Divosa benchmark, welke bijvoorbeeld de door de drie gemeenten behaalde prestaties vergelijkt met die van organisaties van dezelfde omvang en van alle organisaties die meedoen aan deze benchmark.

Opvallende zaken uit deze benchmark worden hieronder puntsgewijs besproken. Daarnaast is het belangrijk om in gedachten te houden dat de benchmark is

opgesteld voor de gemeenten Leidschendam-Voorburg, Voorschoten en Wassenaar tezamen. De resultaten van deze drie gemeenten zijn hier dan ook in samengevoegd.

Bestandsontwikkeling

Het bijstandsbestand daalt. Te zien is dat de instroom lager is dan in andere gemeenten die meedoen aan de benchmark. Hier is geen duidelijke oorzaak voor aan te wijzen. In het uitstroompercentage is een ongewone piek te zien in mei; vermoedelijk is dit te wijten aan een administratieve fout in de aanlevering van gegevens. Hierdoor is bijvoorbeeld ook de trendgrafiek 'redenen beëindiging uitkeringen' niet gevuld. In de grafiek 'reden beëindiging is werk (%)' is echter te zien dat de gemeente meer uitkeringen dan gemiddeld beëindigd met als reden uitstroom naar werk. Beëindigde uitkeringen met als reden uitstroom naar onderwijs of door handhaving, zitten op lijn van het gemiddelde. Dit zijn ook de enige drie factoren waar een gemeente direct invloed op heeft.

Financiën

Te zien is dat de gemiddelde jaarprijs van een netto-uitkering BUIG hoger is dan gemiddeld. Dit is waarschijnlijk te verklaren een lager dan gemiddeld bedrag aan verrekenende inkomsten en een gedaalde incassoquote (terugvordering en verhaal; zie hoofdstuk 5 Divosa benchmark en uitleg verderop).

Werk, re-integratie en participatie

De splitsing tussen re-integratie en participatie, dan wel de invoering/implementatie van het nieuwe beleid, is duidelijk terug te zien in de grafiek 'percentage personen BUIG met een voorziening'. Hierin wordt gekeken naar het aantal mensen met zowel een bijstandsuitkering als een re-integratievoorziening. De aangebrachte focus, waarbij een duidelijke keuze is gemaakt met betrekking tot een effectieve inzet van re-integratievoorzieningen, is terug te zien in de grafiek. Rond het moment van doorvoering van deze focus, loopt het aantal inwoners met zowel een bijstandsuitkering als re-integratievoorziening terug.

Maatregelen en overtreden inlichtingenplicht

De maatregelquote (het aantal maatregelen ten opzichte van het totale bijstandsbestand) is licht gestegen. Ook het bedrag in euro's ten opzichte van de totale BUIG-uitgaven is gestegen.

Debiteuren

De ontvangsten op het gebied van terugvordering en verhaal zijn teruggelopen ten opzichte van vorig jaar. Het aantal vorderingen waarop wordt afgelost, is echter vrij gelijk gebleven. Dit impliceert dan ook dat vorig jaar incidenteel grotere bedragen zijn afgelost dan in de eerste helft van 2019 het geval is geweest. Het verdere verloop van de ontvangsten laat zich verder moeilijk voorspellen.

Minimabeleid

Met ingang van 1 januari 2019 is het nieuwe minimabeleid 2019-2022 vastgesteld. Periodiek worden de uitgaven en aantallen van dit minimabeleid, én de bijzondere bijstand gemonitord. Hieronder worden opvallende zaken, naar aanleiding van de ontwikkelingen in de eerste helft van 2019, vermeld.

Wassenaar

Regeling internetkosten van kracht

Met ingang van augustus 2018 is deze regeling ingevoerd. Derhalve wordt hier nu aanspraak op gemaakt. Sinds aanvang van de Internetregeling zijn er gemiddeld 57 maandelijkse betalingen. Met betrekking tot bereik kunnen er nog geen concrete conclusies worden getrokken.

Verhoging kosten School, cultuur en sportkosten basis- en voortgezet onderwijs

Er is sprake van een aanzienlijke stijging in de kosten. In verband met de verhoging van de vergoeding én de openstelling van de regeling voor de doelgroep basisonderwijs sinds augustus 2018, is dit een verklaarbare kostenstijging.

Geen verhoging aantallen bewindvoering

In tegenstelling tot het landelijk beeld zijn de kosten van bewindvoering in de gemeente Wassenaar niet gestegen.

Tot en met augustus 2019 waren er in voor de gemeente Wassenaar 23 aanvragen voor schuldhulpverlening bij Plangroep. In diezelfde periode in 2018 waren dat er 18. Het aantal aanvragen bewindvoering en aantal aanvragen schuldhulpverlening hebben uiteraard geen 1 op 1 relatie. Dit betreft echter wel een ontwikkeling die van belang is om in de gaten te gaan houden.

Daling kosten rechtsbijstand

Er is een halvering van de kosten rechtsbijstand te zien. Een vergelijkbare daling is ook te zien bij de gemeente Leidschendam-Voorburg en Voorschoten.

Voorschoten

Regeling internetkosten van kracht

Met ingang van augustus 2018 is deze regeling ingevoerd. Derhalve wordt hier nu aanspraak op gemaakt. Sinds aanvang van de Internetregeling zijn er gemiddeld 48 maandelijkse betalingen. Met betrekking tot bereik kunnen er nog geen conclusies worden getrokken.

Stijging kosten bewindvoering

De stijging die gezien wordt bij de kosten voor bewindvoering betreft een landelijke stijging. Tot en met juli 2019 waren er 311 periodieke betalingen versus 255 over diezelfde periode in 2018.

Tot en met augustus 2019 waren er in de gemeente Wassenaar 21 aanmeldingen voor schuldhulpverlening bij Plangroep. In diezelfde periode in 2018 waren dat er 19.

Verhoging kosten School, cultuur en sportkosten basis- en voortgezet onderwijs

Er is sprake van een aanzienlijke stijging in de kosten. In verband met de kleine verhoging van de vergoeding én de openstelling van de regeling voor de doelgroep met een inkomen tussen de 110% en 130% van de bijstandsnorm, is dit een verklaarbare kostenstijging.

Daling kosten rechtsbijstand

Er is sprake van een halvering van de kosten rechtsbijstand. Een vergelijkbare daling is ook te zien bij de gemeente Leidschendam-Voorburg en Voorschoten.

Begroting

Er is in het geval van Wassenaar circa € 45.000,- meer uitgegeven aan minimaregelingen én bijzondere bijstand tezamen. Voor wat betreft Voorschoten is dit bedrag circa € 16.500. Het gaat hierbij om de periode januari 2019 tot en met juli 2019, in vergelijking tot die zelfde periode in 2018. Er dreigt echter nog geen overschrijding van het budget van 2019, aangezien er op de beleidswijzigingen is geanticipeerd.